

JAK SE KALILA VODA

VÝBOR Z KRIMINÁLNÍCH
PŘÍBĚHŮ A ÚVAH

Otakar
Hromádka

JAK SE KALILA VODA

VÝBOR Z KRIMINÁLNÍCH
PŘÍBĚHŮ A ÚVAH

JAK SE KALILA VODA

VÝBOR Z KRIMINÁLNÍCH
PŘÍBĚHŮ A ÚVAH

Otakar
Hromádka

Jaroslav Bouček (ed.)

NAKLADATELSTVÍ
EPOCHA

Copyright © Otakar Hromádko – heir, 2017

Preface © Robert Kvaček, 2017

Photos © Archiv Lidových novin, Národní archiv,

osobní archiv Petra Závodského, Philippe Barraud,

rodinný archiv autora,

Ústav pro studium totalitních režimů, VHU Praha, 2017

Cover Illustration © Eugene Ivanov / Shutterstock, 2017

Cover Art © Lukáš Tuma, 2017

Czech Edition © Nakladatelství Epoque, Praha 2017

ISBN 978-80-7557-092-5 (print)

ISBN 978-80-7557-485-5 (ePub)

ISBN 978-80-7557-486-2 (mobi)

ISBN 978-80-7557-487-9 (pdf)

Obsah

Předmluva	7
Úvod	9
NA CESTĚ DO DĚJIN	13
Historická událost	15
Svět zločinců	29
Nekrology	35
Košílaté doby	47
Učedníci politické policie	57
Chvála pana doktora Škaredy, soudce okresního soudu v Pardubicích	67
Zvrhlíci a výchova vězňů	73
Zakuklený demokrat	81
Tři malé syrečky	87
Muž, který nedovedl sedět	91
NA SOUDU DĚJIN	97
Úvaha o zlepšovatelích lidské společnosti, zločincích a moci	99
„Zločinecká činnost“ španělských dobrovolníků	105
Politický bezvěrec	115
Po stopách tajného procesu	135
Poslední kasař	159
NA CESTĚ Z DĚJIN	171
Kacíři z donucení	173
Zakladatel strany	175

Turistický zájezd	179
Kající se zločinec	185
Politický život zhrzených komunistů	189
Svědkové	201
Dvě kila perí	211
Projev nedostatečného třídního uvědomění	217
Básník a skalní komunista	219
Štědrý večer	229
Podivuhodný příběh Tondy Haška	239
Spravedlnost – slepá a nemilosrdná	251
Lidé v propasti	255
Pěstní výchova	265
NA SMETIŠTI DĚJIN	275
Materialistická dialektika	277
Proletářský internacionalismus	281
Odměněný kolaborant	289
Komunistický kat	295
Rehabilitace Adolfa Pimpary	307
Atentát	311
O podstatném a nepodstatném souložení	321
Tři demokracie: Německá demokracie	325
Tři demokracie: Československá demokracie	331
Tři demokracie: Švýcarská demokracie	339
Poslední kapitola	351
Patnáct moudrostí pro mladé blázny	359
Bloudění dějinami Oty Hromádka	361
Ediční poznámka	365
Jmenný rejstřík	367
Použité zkratky	373

Předmluva

Paměti Oty Hromádka *Jak se kalila voda* jsou pojetím neobvyklé, originální, osobité. Autor je v podtitulu nazývá „výborem z kriminálních příběhů a úvah“ a v textu některé kapitoly pojmenovává povídkami. Jsou však založeny na prožitém, zobrazují určitá období Hromádkova života a působení, volená se zřejmým záměrem nejen zaznamenat, ale také – hlavně – zapůsobit až naléhavě.

Hromádko se v mládí stal komunistou, stranickým funkcionářem, pak bojoval jako dobrovolník ve španělské občanské válce, což mu v 50. letech přineslo uvěznění. V prvních poválečných letech patřil ještě k vyšším armádním funkcionářům, o to citelnější byla pro něj drastická perzekuce od režimu, který spoluvytvářel. O ní proto píše v pamětech především. Definitivně ho vzdálila komunistické straně, v pamětech se o ní píše tak, aby se jeho odmítnutí a odpor přenesl i na čtenáře. Chce varovat před „revolučním divoštvím“, které mívá různou podobu a většinou nechtěné následky, a proto „přehrabuje haraburdí svých zkušeností a váží své tehdejší hodnotové soudy“.

Komunistickému hnutí věnoval Hromádko přes dvacet let života, začal „jako mladý blázen a skončil jako šašek na blbém divadle“. Vzpomínky psal v 70. letech, ta také spoluurčovala jejich tematický důraz. Umožnil mu ho i švýcarský exil, nemusel už mít obavu z opakování postihu a pronásledování. Největší prostor věnoval „vyšetřování“ začátkem 50. let a jeho aktérům a pak různým vězením. Psal o tom s jistým nadhledem, který ale neubírá na obžalobě systému a jeho „justice“, a také s určitým sarkasmem, jenž je působivý v odhalování a pojmenovávání podstaty i ničivých projevů totalitního systému.

Hromádko volil přístup, který originálně dokumentuje i přesvědčuje, aniž žádá o souhlas – „vypráví“ a přitom posuzuje, i sebe, svá

léta spojená s komunistickým hnutím a vinou této vazby poničená. Text je plný miniportrétů, hlavně vykonavatelů moci a zla a jejich obětí – výtečné charakteristiky, působivé příběhy. Cítím z textu stále ještě jistou frustraci – z tragického zažití systému, který Hromádka aktivně přijímal, z poznání jeho antihumánní mocenské podstaty, z temných prožitků, které mu systém způsobil. Téměř ho zahubil. Proto je kniha nejen svědectvím, ale také – nepřímo – apelem. Zní z příběhů i z tezí a úvah, které prožité a poznané zobecňují. Souhrnně řečeno – nezastaralý, obsahově i literárně stále znělý text.

prof. PhDr. Robert Kvaček, CSc., dr. h. c.

Úvod

... despotisme, qui n'est que l'illusion des esclaves
(„... despotismus, který je jenom iluzí otroků“)
(Louis Antoine de Saint-Just)

*Jsem Adam, jako nás mnoho tobo druhu,
jenž přejedl se plody poznání,
a konec konců jde mně přec jen k duhu
hněv boží a mé z ráje vyhnání.*
(František Gellner, *Blasphemie*, 1901)

Dvě věci člověk v životě musí – narodit se a umřít. Všechno ostatní dělá dobrovolně. Nikdo se nerodí rád, každý při tom pláče nebo křičí. S umíráním je to jiné, někteří jsou rádi, že už to budou mít odbyté, jiní to zase urychlují, jak mohou: tím, že kouří tabák, pijí alkohol, požívají drogy, ožení se nebo jezdí v automobilu. Jsou lidé, kteří to berou hákem, hodí si smyčku na krk, zastřelí se nebo skočí do vody, jen neplavci. Čas od času propadnou lidé hromadné pomatenosti a pak umírají s nadšením, dobrovolně a v milionových houfech a volají při tom „Heil Hitler“, „Za Stalina“ apod.

Právě v tom se člověk liší od zvířat. Zajíc utíká horempádem pryč, když po něm někdo střílí a netrefí. Ne tak člověk – ten, když po něm ve válce někdo vystřelí a netrefí ho, tak se natopí, zařve nějaké právě aktuální heslo a hrdinně nastaví prsa další, lépe mířené ráně. Jen Švejk v takové situaci křičel: „Proboha, nestřílejte, jsou tady lidi!“ Ale Švejk byl blbec a vzdělanci se tomu dodnes smějí.

Za první světové války padlo pro císaře pána nejméně desetkrát více Čechů, než jich padlo v odboji proti němu a dvacet let potom

v boji proti nacistickým okupantům. V dějinách o tom nic nestojí, ale dá se to přechíst na pomnících padlých v každé vesnici. V Německu a ve Francii byli po první světové válce prozíraví a nechali na takových pomnících dost místa pro ty, kteří měli padnout v další válce. Dnes jsou tam již dávno vytesaní a je jich někde nejméně o třetinu více než těch prvních, ale přesto zbylo ještě dost místa pro ty, kteří mají padnout příště. V Rusku takové pomníky nestavěli, poněvadž se tam pořád spěchá mílovými kroky k socialismu a není na to čas, a i z mnoha dalších důvodů; tak na Ukrajině na to není ani dost kamene, nikdo také nezapisoval, kdo padl za cara, kdo za Stalina nebo jenom za vlast, neví se, koho z fronty nebo ze zajetí odvezli rovnou do gulagu, kde zemřel jako nepřítel, anebo koho zastřelili hrdinní berijovci za frontou, protože nebojoval dost statečně.

Děti padlých nebo zmrzačených se ptají, když po válce dorostou: „Kam dali naši tátové rozum, že neviděli, o co jde?“ – a s opovržením poslouchají válečné příhody těch, kteří to přežili. Nevědí ale, jestli je to také nečeká.

V roce 356 před Kristem zapálil jakýsi Hérostratos sedmý div světa, chrám Diany v Efezu. Před soudem vypověděl, že se chtěl dostat do dějin jako všichni velcí válečníci, kteří dělají totéž. Od té doby může do dějin vlézt každý blbec. Ale když už v nich je, pak z nich zase odejít, vylézt nebo vyklouznout, k tomu už je třeba dávka geniality. Stačí se podívat, kolik starých sešlých pandrholů se nemůže utrhnout od slávy, ustoupit do stínu a pustit k tomu ty mladší, aby si také zablblí.

Proto asi se svět už po tisíciletí řítí pořád do katastrofy. Že se řítí, jsem poznal, když mi bylo tak šestnáct pryč, a hned jsem se rozhodl, že to tak nenechám a svět zachráním. Vstoupil jsem tedy do dějin a byl jsem na nejlepší cestě být jednou z lebek, jimiž je dlážděna cesta lidstva k lepším zítřkům. Hrou náhod jsem tomu ušel, neboť bylo předurčeno, abych se stal jednou z třísek, která padne, když se potom ve šťastné budoucnosti kácí les skoro do hola. Lidi totiž nemají rádi, když je někdo zachraňuje a oni ho o to neprosili. Zvlášť mají vztek na ty, kteří se netrásli, když hřmělo, a po bouřce si sedli na výsluní právě na ty židle, o kterých se kdejakému trasařitkovi snilo. Dělají všechno, aby se takových proroků rychle zbavili.

Nejsem ani trochu geniální, ale měl jsem štěstí. Hned, jak bylo zase jednou po všem, vyhnali mě do té doby neznámí bojovníci z dějin. Neoběsili mě, ačkoli chtěli, a byl jsem tomu velmi blízko, ale nakonec mě jenom odstrčili z výsluní moci jako kotě od mléka. Nemohu jim za to být ani dost vděčný.

Každým rokem vstupují do dospělosti necelá dvě procenta lidstva. Je to dohromady nějakých 60 000 000 nových, osmnáctiletých lidí. Mezi nimi je nepatrný zlomeček, který se vzbouří, když jim navlíkají na krk chomout všedního života. Zdivočí se, chtěli by naráz změnit svět a obrátit ho naruby, hledí jenom kupředu a vzhůru a ženou se jako diví kanci skrze houští společnosti. Ve svém transu sní, že spasí lidstvo. Začnou představu světa tím, že odsoudí generaci svých otců. My jsme ji odsoudili, že se nechali zavést na jatka první světové války. Nás zase odsuzují, protože jsme ve východní Evropě a v Rusku místo socialismu a světového míru přivedli na svět a vykrmili to, co Marx a Engels prorocky nazvali strašidlo komunismu, tedy ne socialismus nebo komunismus, ale komunistické strašidlo. Co asi budou dnešním dvacetiletým revolucionářům vytýkat generace, které přijdou po nich? Jaké asi budou jejich nerozumy a omyly?

Pro ně, pro tento zlomeček lidstva, jsem napsal hrst povídek a úvah. Nejsou to nabubřelá vyprávění o slavných bojích ani plačtivá líčení z kriminálů a koncentráků. Býval jsem zapleten v takových věcech. Mnozí, kteří u toho nebyli, nebo dokonce i byli, o tom napsali tlusté i méně tlusté knihy. Pročítal jsem je trpělivě a divil jsem se, jak je možné tolik lhát o tom, jak to vlastně všechno bylo. Nakonec jsem ale poznal, že lidi jsou rádi, když jim někdo maluje straky na vrbě, a že nenávidí ty, kteří by jim chtěli jejich představy kazit. Neboť dějiny nejsou dějinami toho, co se skutečně stalo, ale dějinami toho, co o tom napsali novináři a různí povídálkové. Rád jim proto ponechávám volné pole pro takový celkem nudný druh literatury.

Ve svých povídkách píšu jenom o tom, co jsem viděl mimochodem a čeho si dějiny nevšímají. Jsou to drobné příhody ze dvou úseků mého života. Z období, kdy jsem se jako jeden z houfu dral od bezmoci k moci, a pak z období, kdy jsem zase za jáсотu houfu padal od moci do bezmoci. Jsou omezeny jen na jednu barvu palety. Na kriminály a lidi v kriminálech, ať vězně nebo policisty, bachaře a soudce,

a na to, co je okolo a za tím vším. Jsou to příhody a úvahy méně důležité a vůbec ne významné a omezují se jen na období před válkou, tedy za demokracie, a po válce, tedy po vítězství strany. Snad si čtenář povšimne, k jakým došlo změnám.

Nestal jsem se Caesarem ani Leninem, Stalinem či Maem, Ale také ne Bucharinem, Zinověvem, Radkem, Rajkem, Slánským a jim podobným. Mé ctízádnosti směřovaly k mnohem nižším cílům, někdy jenom k tomu, abych neupadl do hanby jako druzí, a přesto pokud možno zůstal na živu.

Jako jeden z mála mně podobných a blízkých jsem nakonec přece jenom přežil všechno. Lidi i režimy, věčné pravdy, které jako svíčku sfoukl vír událostí, proroky falešné, kterým věřily miliony, a pravé, za kterými nikdo nešel, hrdiny papírové, kteří se naduli prázdnotou jako balony, když už bylo po všem, a hrdiny pravé, kteří se pak scvrkli do ztracena.

Je mi sedmdesát let, ze všeho mi zbyla jenom veteš vzpomínek a nahá řiť, hlavu mám pořád ještě na krku a chutná mi jíst, pít a kouřit. Je to málo a je to hodně.

Veni, vidí, perdidi.

Yverdon 1979

Autor

NA CESTĚ DO DĚJIN

Historická událost

*Nutno je v životě účast mít,
k některé přidat se straně
a svoje srdce nastavit
dobře mířené ráně.*

(František Gellner, *Na dnešek měl jsem pěkný sen*, 1901)

Na den svatého Josefa, 19. března 1930, došlo k historickému bojovému střetnutí mezi dvěma všesvětovými organizacemi, římsko-katolickou církví a Komunistickou internacionálou mládeže. Tenkrát si toho nikdo nepovšiml a v dějinách o tom také není nic napsáno. Z mého osobního hlediska neprávem, poněvadž toto střetnutí rozhodlo o dalším životě deseti nadějných studentů v Německém Brodě, malém městě na Českomoravské vysočině. Byl jsem jedním z nich.

Svátek svatého Josefa připadl tenkrát na neděli. Při bohoslužbách měli faráři při kázání přečíst encykliku papeže Pia XI., tedy papežský oběžník, ve kterém se vyhlášovalo křížácké tažení věřících proti Sovětskému svazu.

V Rusku měli tehdy veliké starosti s bojem proti trockistům a jiným nepřátelům ve straně. To byla také veliká starost Komunistické internacionály a všech komunistických stran ve světě, které musely bojovat navíc i proti sociálním demokratům. Proto štáb světové revoluce v Moskvě rozhodl, aby do boje proti křížáckému tažení papeženců byl v celém světě vyslán Komsomol.

Právě v té době jsme na gymnáziu založili Komunistickou studentskou frakci. Bylo nás deset, dva jsme byli již vysokoškoláci a dvěma nejmladším bylo něco přes patnáct let. Tři z nás, Šantroch, Farkač a já, jsme kromě toho byli i členy místní organizace Komsomolu, kte-

rá neměla ani tolik členů jako naše Kostufra. Týden před svatým Josefem byla do Prahy svolána tajná celostátní porada Komunistických studentských frakcí. Vyslali jsme na ni jako delegáta Vráťu Šantrocha, který byl v té době v oktávě. Přivezl nám z Prahy protioběžník vydaný samotnou Komunistickou internacionálou mládeže. V něm se pracující i jiná revoluční mládež celého světa vyzývala, aby zabránila rozpoutání války světového imperialismu, kterou připravuje papež proti vlasti všech proletářů světa, Sovětskému svazu. Byl v něm také návod, jak ten boj vést. Měli jsme organizovat stávky ve velkých, hlavně válečných závodech, velké protestní manifestace a demonstrace, mobilizovat i rolnickou mládež a tak dále.

Podobné pokyny psali tenkrát v Moskvě již postarší sověští mládežníci, kterým bylo vesměs přes čtyřicet a kteří vysedávali v úřadovnách Komunistické internacionály mládeže, dokud je po dosažení věkové hranice nezavřeli do gulagu nebo nepopravili místo penze. Čím starší byli, tím větší a bojovější úkoly pro komsomolce celého světa si dovedli vymýšlet. Nepouštěli je ven, za hranice, takže ani z okna rychlíku neviděli, jak dělnická mládež v kapitalismu vypadá. Dozvídali se to jen ze článků v *Komsomolské pravdě*, ale její redaktory také nikdo za hranice nepustil.

Tito vůdcové nám svým oběžníkem určili generální linii, jak máme boj proti papežově křížáckému tažení vést. V ústředním sekretariátě československého Komsomolu byli už více při zemi a doplnili plán velkého nástupu tím, že tam, kde není možno zorganizovat velké stávky a demonstrace, by měla mládež farářům překazit čtení encykliky svoláváním hesel nebo rozhazováním letáků v kostele, a tam, kde ani to nepůjde, by se mohly v předvečer popsat kostely hesly, aby alespoň tak byl lid mobilizován do protiválečného boje.

My jsme proti válce byli. Čtyřem z nás v ní padli otcové – ani jsme je nestačili poznat – a otcové ostatních válčili na různých frontách a přinesli si domů nejen vzpomínky, ale i šrámy a nemoci. Za války i po válce jsme poznali, co je hlad a vystávání, někdy marné, ve frontách na chleba. Nemohli jsme zůstat pasivní tam, kde mládež celého světa nastupovala do revolučního protiválečného boje. Když jsme prostudovali protioběžník a podumali nad ním, došli jsme k závěru, že mládež v závodech, jak bylo předepsáno, mobilizovat nemůžeme,

poněvadž ve třech místních malých textilních továrnách nikoho neznáme, že však se musíme poradit s místní organizací Komsomolu, ve které mladí dělníci jsou. Komsomolci nám řekli, že něco takového nejde, snad že je to možné v jiných městech, ale u nás mládež v továrnách není tak uvědomělá, aby se s ní dalo něco dělat. Zamítli i náš návrh, že by se mohly v sobotu, vpředvečer svatého Josefa, alespoň pomalovat hesly všechny kostely. Považovali to za fantastické a nereálné.

Světovou frontu revoluční mládeže, do které jsme se právě zařadili, jsme však nemohli zradit. V sobotní noci před svatým Josefem jsme proto sami pomalovali rudou barvou a krasopisně, poněvadž jsme byli vzdělanci, všechny čtyři místní katolické kostely a kaple. Dnes, po padesáti letech, si uvědomuji, že nám tenkrát z pražské centrály ani nedali seznam hesel, která se mají psát – k podobným nedostatkům v pozdějších letech již nedocházelo. Psali jsme proto, co nás napadlo, jako „Ven z církve, která připravuje novou válku“, „Pryč od Říma“, „Pryč s válkou“ a také heslo „Ať žije Sovětský svaz“. V neděli ráno z toho byli místní občané celí pryč, něco takového se v dějinách města nikdy nestalo. Večer nás všechny pozavírali. Četníci nás už dávno měli v oku jako skupinu a stačilo jim, že náhodou zjistili, že jeden z nás v sobotu kupoval červenou barvu.

Když jsme po půldruhém měsíci vyšli z kriminálu, zjistili jsme, že v rámci světového boje Komsomolu také ve Dvoře Králové, což bylo ještě menší město než naše, jeden komsomolec při mši rozhodil z kůru letáky a že nějakou podobnou akci provedli také v jednom menším městě v Německu. Přesto jsme ale tenkrát boj s papežskou stolicí vyhráli, poněvadž, jak je známo, nakonec proti Rusku neválčila katolická církev ani papež, nýbrž nacisti a s nimi měl zase Sovětský svaz přátelskou smlouvu. To se ale tenkrát nedalo předvídat. Stejně tak je celkem jisté, že z těch, kteří byli v Německém Brodě na kázání na den svatého Josefa v roce 1930, nikdo do války proti Rusku nešel. U nás na horách byl takový zvyk, že když se šlo v neděli do kostela, šli muži do hospody a ženy šly na mši se za ně modlit, po mši je z hospody vyzvedly, někdy mírně podroušené, a šlo se domů na nedělní oběd. V městě ale chodily na mši už jenom staré babičky. Ty, pokud je mi známo, nikdy nikde neválčily. Nevím, jestli se tak nestalo ke konci války v Německu, kde válčily i děti, snad tedy i babičky. Modlit se

a vzpomínat na pánaboha se lidi naučili znovu až za Hitlera a po vítěztví komunistické strany.

Tak jsme byli v lapáku.¹ Zavřeli nás nejdříve v městské šatlavě a jednoho po druhém vyslýchali až do rána. Dohovořit jsme se mezi sebou nemohli. Řvali na nás a všelijak se snažili nás nachytat a ono to nešlo. Neměli nic jiného, než že jeden z nás v sobotu kupoval červenou barvu – jinak jsme měli dokonalé alibi. Pomalovali jsme kostely hned zvečera, ještě za šera, a pak jsme byli všichni v kině od začátku až do konce. Nápisy byly objeveny, když šli lidé z kina, a četníci usoudili, že to někdo namaloval v době představení. Zapírali jsme mužně, ačkoliv některým z nás ještě nezačaly růst vousy. Pak ale měl jeden četník nápad, se kterým na nás vyžrál. Vzali znovu jednoho po druhém a řekli mu: „Podívejte se, vy nejste první komunisté, které jsme zavřeli. Ti druzí byli dělníci a věděli, za co bojují. Vy ale mezi ně nepatříte. Dělník, když ho zatkneme, se s hrdostí přizná, co udělal, a hájí to jako správnou věc, ten se před námi nevykrucuje. Ale vy nejste ani komunisti, ani dělníci, jste kluci, kteří udělali klukovinu, do které se dali někým nahecovat, a teď zapíráte, jako kdybychom vás chytli na hruškách.“

Všichni se na ten trik nechali chytit. Hrdě vypověděli, že s akcí souhlasili, že při tom byli, ale že neřeknou, kdo při tom ještě byl a kdo maloval hesla. Jenom já a Farkač jsme uvědoměle zapírali dál.

Ráno nás všechny převedli do okresního kriminálu, který byl hned vedle. Na té historické budově je již od středověku kostlivec, má v ruce zvonec a vyzvání každou hodinu. Je to pomník místního občana, který se jmenoval Hnát. Kdysi dávno jako vrátný u hradební brány za úplatu vpustil dovnitř hordy ze sousední Jihlavy, které město vyplundrovaly. Měšťané, když ho nejdříve zamordovali za zradu, dali jeho kostru do výklenku na tehdejší radnici, aby každou hodinu zvonil a připomínal broďákům, že mají být bdělí a na všechno připravení. Druhý slavný rodák města má pomník hned naproti, uprostřed

¹⁾ Zatčení byli O. Hromádka a J. Málek (posluchači právnické fakulty), I. Binko, M. Farkač, J. Hušek, B. Ježek, J. Musil, F. Nový, B. Vacek (studenti gymnázia) a E. Franěk (strojnický učeň), propuštění byli 11. 4. 1930 – viz Tajovský, M., Zmalované kostely. In: *Havlíčkův Brod. Fragmenty z historie*. Havlíčkův Brod 2015, s. 191–199.

náměstí. Jmenoval se Koudela a byl pekař. Byl to velký zloděj a pekl tak malé housky, že toho občané jednou měli dost, vstrčili ho do klece a potápěli ho v řece tak dlouho, až slíbil, že se napraví. Za nepočestně vydělané peníze postavil pak na náměstí kašnu. Je vytesána ze žuly a je na ní pekař, tak, jak jde od válu, polonahý a v zástěře, na hlavě má ošatku s houskami a z nich stříká vodotrysk. Někteří vzdělanci později tvrdili, že to je pravděpodobně socha Neptuna a v košíku že jsou mušle, ale lid již po staletí ví, že je to pekař Koudela a jeho housky. Já bych také řekl, že ten paňák je pekař od válu, Koudela, a ne nějaký Neptun, na boha to nevypadá, ten by neměl zástěru. Žádný jiný člověk, kterého by dějiny zaznamenaly, se v Německém Brodě nikdy nenarodil a nikdy se tam nic zvláštního nestalo. Je to město velmi opatrných lidí.

Ubalili z prdu kuličku

Než vrátíme se k našemu příběhu. Hned druhý den za námi přišel do kriminálu pan ředitel gymnázia. Zatím ještě nebyl jmenován, jenom zastupoval bývalého ředitele, který poněkud sešel, poněvadž mu bylo přes osmdesát let. O funkci se vedl politický zápas, každá z lepších politických stran tam chtěla dostat svého člověka. Zastupující ředitel byl předákem národně demokratické strany, která byla už také stařecky sešlá a brzy potom se rozpadla. Místní politici této strany usoudili, že jsme svedení kluci a že všechno je politický manévr, který nastrojili někteří profesori, aby svého prozatímního ředitele zdiskreditovali a zabránili jeho jmenování. V městě tomu každý uvěřil, poněvadž v české povaze je dělat podrazy a věřit, že všechno je švindl. Kromě toho nás lidé znali jako slušné a tiché hochy, kteří se ve škole dobře učili a nedělali žádné výtržnosti.

Pan ředitel se v hovorech s námi podřekl, že jsme mu zkazili kariéru a uškodili mu právě, když měl být definitivně jmenován. Měli jsme z toho radost. Policie a vyšetřující soudce přijali nápad, že nás svedl jeden z profesorů, jako jediné možné vysvětlení. Šlo o profesora Lochmana, který vyučoval latinu a řečtinu. Byl to člověk velmi vzdělaný a znal několik řečí, ale byl tajný vzdělanec, celkem nikdo to

o něm nevěděl a on zase nechodil do hospod a do společnosti jako ostatní profesori a svým vzděláním se nevynášel. Všichni studenti ho měli rádi, poněvadž s nimi jednal jako s dospělými lidmi, jako rovný s rovnými. A také obdivovali jeho vzdělání. Avšak žádný politický vliv na nás neměl a nebyl ani stoupencem nějaké tehdejší politické strany, na to byl zas až příliš vzdělaný. Druzí profesori ho neměli rádi již proto, že ho měli rádi studenti a je nenáviděli, a také asi proto, že stále četl a vzdělával se, zatímco oni měli již dávno studování dost.

Z profesora Lochmana jsme tedy měli udělat svými výpověďmi svého intelektuálního vůdce. V lidově demokratickém státě nebo v Sovětském svazu by byla úplná maličkost takovou výpověď vyrobit a naučit nás ji odříkat z paměti u soudu. Ale v podmínkách buržoazní demokracie to nešlo.

Venku zatím už bylo všechno jasné a každý čekal, kdy profesora Lochmana také zavrou. Okresní vedení komunistické strany tomu ještě pomohlo. Soudruzi, když viděli, jaké je v městě pozdvížení, se hned v pondělí sešli a sepsali prohlášení, že náš čin odsuzují a že všechno je záležitostí svedených nerozumných kluků, se kterými strana nemá nic společného. Prohlášení ihned uveřejnil místní týdeník *Hlas z Posázaví*.

Tak všichni dohromady ubalili z prdu kuličku a valili ji dál a kulička rostla do veliké koule, až se stala celostátní záležitostí a dostala se na pořad jednání v parlamentě. Předseda národně demokratické strany dr. Karel Kramář vystoupil s velkou řečí, že náš případ ukazuje, jak je mládež zkažená vlivem liberalistických a takzvaně pokrokových profesorů. V ústředí komunistické strany si mezitím již ověřili, že jsme vedli světový zápas proti papeži podle pokynů Komsomolu. Proti dr. Kramářovi vystoupil ve sněmovně Václav Kopecký, nový mladý komunistický poslanec, muž, který měl hubu jako šlejfir a dovedl všechno jaksepatří rozmáznout. Vyhlásil nás za hrdiny, za naději národa, za příklad pro všechny ostatní mladé lidi. Okresní vedení strany v Německém Brodě rychle zase své prohlášení odvolalo, že to prý byl omyl. Když se takto soudruzi venku vzpomatovali z prvního úleku, začali se o nás také starat. Kolportér *Rudého práva* bydlil hned vedle věznice a každé ráno, když jsme byli na procházce, nám pod vrata podstrčil cigarety a denní tisk. Věděli jsme všechno, co o nás bylo napsáno nebo řečeno v parlamentě. Pýcha a vzdor v nás rostly.